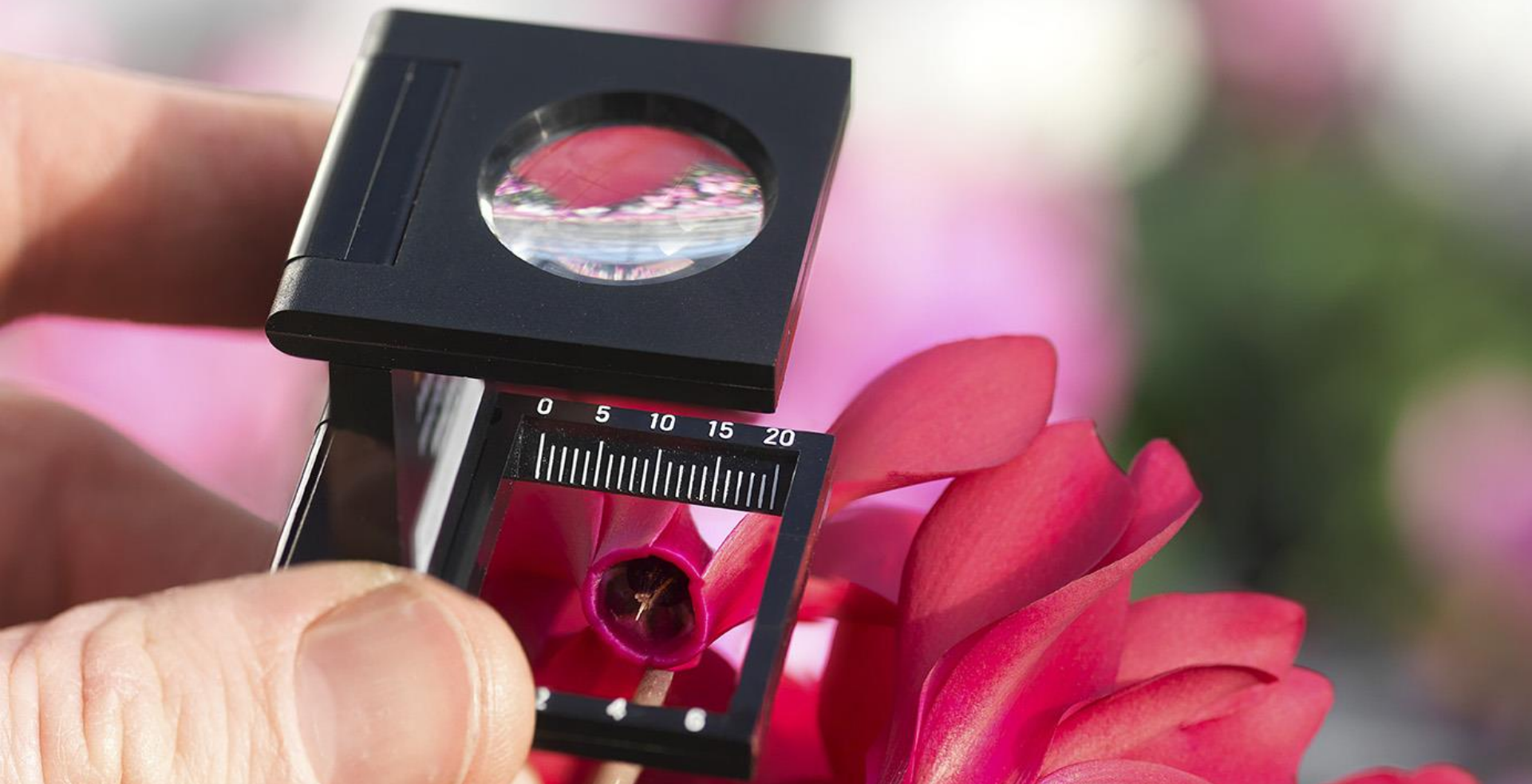

Plantgezondheid

PT 15138.09

Inzet en mogelijkheden Biocide

28 nov 2017

Agenda

1. Opening door dagvoorzitter Helma Verberkt
2. Achtergrond en doelstelling
3. Presentatie Annemarie Breukers, LTO Nederland (Bijlage 1)
4. Presentatie Karen Smit (LTO Glaskracht NL) en Peter Smit (KAVB) (Bijlage 2)

Pauze

5. Plenaire discussie
6. Bilateraal overleg met Cemp's
7. Afsluiting

Vragen ?

Bedankt voor uw aandacht!

Helma Verberkt

06 203 914 77

hverberkt@ltoglaskracht.nl

Twitter: @HelmaVerberkt

Gezonde teelt, gezonde toekomst met biociden als bouwsteen

28 november 2017

Annemarie Breukers,
senior beleidsadviseur Plantgezondheid
LTO Nederland

Inhoud

- Stip op de horizon
- Biociden als bouwsteen
- Visie op beleid

Ambitie 2030

Nederlandse voedsel- en sierteelt is mondiaal koploper, in kwaliteit én volhoudbaarheid

Gezonde planten

Gezonde leefomgeving

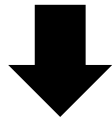

Gezonde markt

Trends 2017-2030

- Vergaande doorontwikkeling IPM
  - Preventie d.m.v. schone start
  - Voorkomen van verspreiding
- Fytosanitaire risico's
  - Protocollen t.b.v. risicobeheersing
  - Strengere eisen t.a.v. uitgangsmateriaal

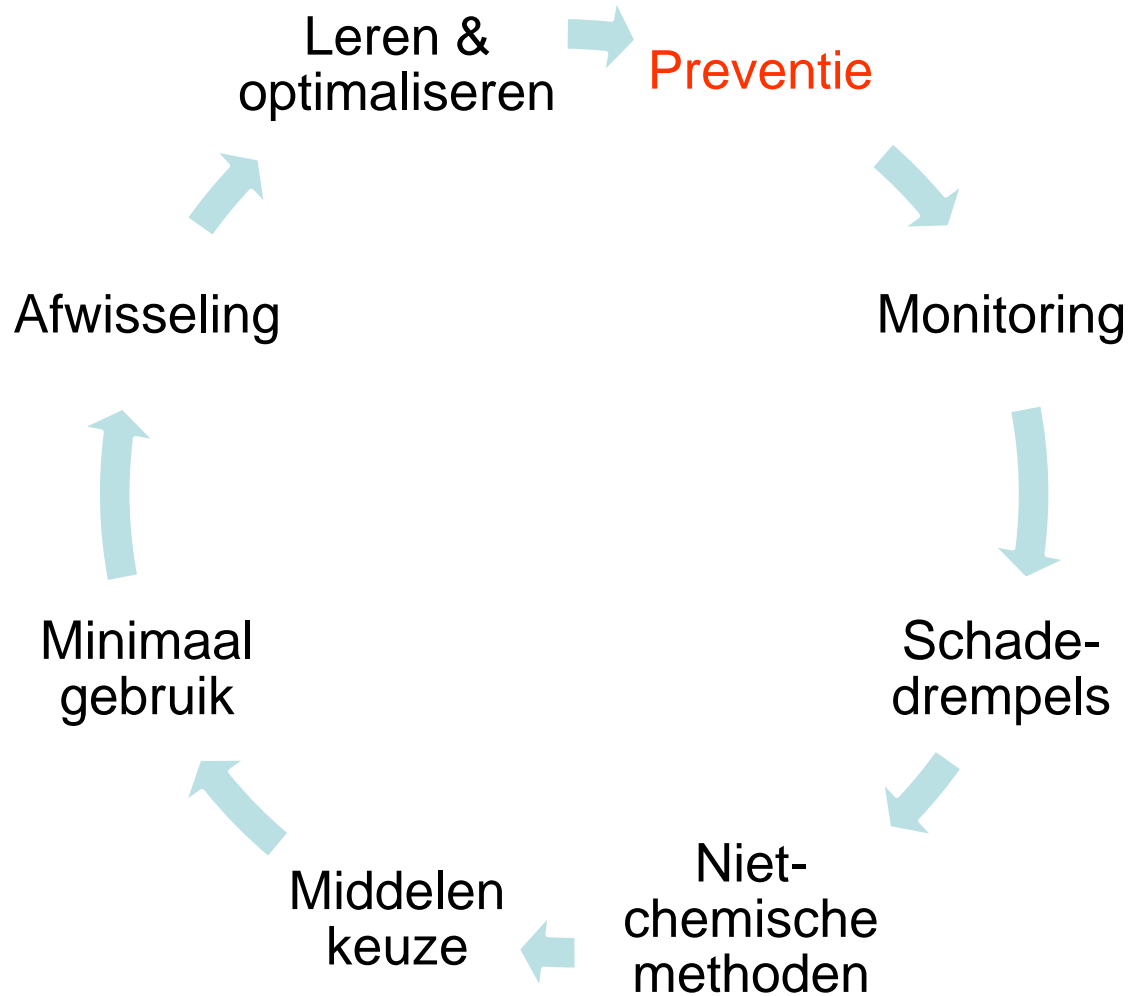

Hygiëne wordt (nog) belangrijker

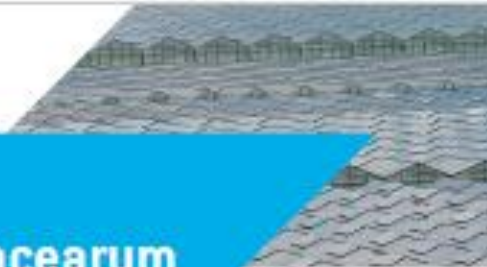

IPM cyclus

Protocollen

Advieskaart

Ralstonia solanacearum

De bacterie *Ralstonia solanacearum* zorgt in meerdere gewassen voor quarantaine-organismen, wat betekent dat besmette planten vernietigd moet worden voorkomen.

De ziekteverwekker

- Naam: *Ralstonia solanacearum*.
- Synoniemen: *Pseudomonas solanacearum*, *Burkholderia solanacearum*.
- Broedte: 1-2 micrometer (duizendste millimeter).
- Rassen: Ras 1 is een tropische variant en kan voorkomen in verwarmde kaszen. Er zijn veel waardplanten, o.a. tomaat, paprika, subergine, anthurium, gerbers, curcuma, geranium en roos.

Symptomen

- Verwelking.
- Verbruining
- Dichtbaar bij stengel/ste
- Aftleving v plant.

Overleving

- Overleeft enkele maanden in de grond.
- Overleeft enkele jaren in plantresten in de grond.
- In water kan de bacterie jaren overleven.
- Vochtige en warme omstandigheden bevorderen de overleving en vermeerdering.
- Tussen 24-28°C laten de besmette planten het snelst symptomen (ziektebeelden) zien.

Voorkomen van besmetting

Aandachtspunten plantmateriaal

- Wees kritisch bij het binnenhalen van plantmateriaal.
- Informeer u over de herkomst. Waar komt het vandaan? Wat is de onderstam? Waar zijn de planten geënt? Wordt er hygiënisch gewerkt op de plek van herkomst, enten en opkweek? Hoe worden hier ziekten voorkomen?
- Controleer op aanwezige ziekten.
- Maak afspraken met uw leverancier over hygiënemaatregelen, controles en schoon fust.
- Houd niet gecontroleerd, gekeurd of gecertificeerd materiaal minimaal vier weken geïsoleerd (in quarantaine) bij minimaal 21°C, zodat bij het eventueel optreden van ziektebeelden plantmateriaal op tijd kan worden vernietigd.

- Ontsmet het water bij recirculatie van het voedingswater via verhitting, UV of ozon en laat apparatuur controleren.
- Aanbevolen is een reinigingsmiddel mee te doseren voor het schoonhouden van leidingen en druppellaars [15-25 ppm waterstofperoxide, 1-5 ppm natriumhypochloriet of Hyperclean Drip].
- Gebruik per pad of tafel apart ontsmet gereedschap (mesjes en schaarmpjes) [zie tabel 1].
- Voer gewaswerkzaamheden altijd in dezelfde werkrichting uit.
- Scout wekelijks op verzwakte/afwijkende planten. Laat bij twijfel planten onderzoeken, markeer ze en behandel ze geïsoleerd.
- Bespreek deze advieskaart met medewerkers en houd iedereen alert.

Maatregelen bij besmetting

Biocide toepassingen

- Reiniging van productie- en opslagruimtes
- Desinfectie van gereedschap, fust, transportbanden etc.
- Recirculatie van irrigatie- en proceswater
- Barrière tegen insleep o.a. desinfectiematten
- Etc.

Wetgeving

- EC 1107/2009 (gewasbescherming): betreft producten t.b.v. bescherming van planten of plantaardige producten *uitgezonderd* toepassingen t.b.v. “hygiëne”
- EU 528/2012 (biociden): betreft alle biociden *uitgezonderd* toepassingen onder EC 1107/2009
- 2009/128/EC (duurzaam gebruik): beschrijft IPM cyclus, waaronder inzet hygiëne maatregelen (incl. reiniging) *ter voorkoming van* inzet van gewasbeschermingsmiddelen

Interpretatie Ctgb

Desinfectantia	Gewasbeschermingsclaim*	Biocide claim*
Organisme	Een claim tegen specifieke plantpathogenen	Een algemene hygiëne claim
Doel	Een claim waarbij duidelijk is dat het alleen maar gaat om de bescherming van planten of plantaardige producten	Een claim waarbij van te voren niet duidelijk is of het gaat om de bescherming van planten of van mensen, dieren of zaken
Binnen de landbouw	Er is sprake van een PPP claim als <u>minstens aan één</u> van de bovenstaande voorwaarden (organisme, doel) voldaan wordt	Er is sprake van een biocide claim als aan <u>beide</u> bovenstaande voorwaarden (organisme en doel) voldaan wordt

* Indien een product een zodanige claim heeft dat het een gewasbeschermingsmiddel betreft dan is het geen biocide (art 2 lid 2i BPR).

Praktische uitwerking

- Nieuwe interpretatie is tegenstrijdig met eerder gekozen scheidlijn: 'toepassing wel/niet direct op de plant'
- Nederland loopt in Europa voorop met implementatie biocidenverordening -> wet van de remmende voorsprong
- Op papier helder onderscheid leidt in de praktijk tot inconsistenties, o.a.
  - Desinfectie teeltruimte vs. operatiekamer
  - Recirculatie vs. lozing van water

Standpunt LTO

- Veiligheid voor mens en milieu staat ten allen tijde voorop
- Biociden vormen een onmisbaar element in een toekomstbestendige plantaardige productie
- De interpretatiewijziging en wijze waarop deze wordt doorgevoerd, vormt een bedreiging voor:
  - Verdere verduurzaming in de land- en tuinbouw
  - Het handelingsperspectief van telers
  - Een gelijk speelveld voor NL telers in Europa

Vragen?

LTO Glaskracht
Nederland

Biocide, reiniging of gewasbescherming

Peter Smits en Karen Smit

Postbus 175 - 2180 AD Hillegom | Weeresteinstraat 10a
T +31 (0)252 536 950 | F +31 (0)252 536 951 | E kavb@kavb.nl | I www.kavb.nl

Wat is de huidige situatie?

- **Reinigingsmiddelen**
  - Schoonmaakmiddelen, geen claim van doding
- **Biociden**
  - Claim van doding , desinfectie
  - desinfectie van lege kassen, opstanden, ruimtes
  - Ontsmetten machines en materiaal gebruikt in de teelt
  - Ontsmetten leidingen en recirculatiewater in kassen
  - Bestrijding van algen
- **Gewasbeschermingsmiddelen**
  - Inzet ter bestrijding of voorkoming ziekten en plagen in gewassen en plantaardige producten

Reinigingsmiddel versus biocide

- Reinigen: “het proces waarbij vuil van het substraat wordt afgescheiden en in opgeloste of colloïdale toestand wordt gebracht.”
- Biocide “alle stoffen of mengsels die, in de vorm waarin zij aan de gebruiker worden geleverd, uit een of meer werkzame stoffen bestaan dan wel die stoffen bevatten of genereren, met als doel een schadelijk organisme te vernietigen, af te schrikken, onschadelijk te maken, de effecten daarvan te voorkomen of op een andere dan louter fysieke of mechanische wijze te bestrijden”.
- Leidraad voor de bepaling van de grens tussen reinigingsmiddelen en desinfecteermiddelen (biociden) (Inspectie Leefomgeving en transport)

Gebruik van biociden in de landbouw

nieuwe richtlijn Ctgb/EU

Nieuwe biociden en bestaande biociden na herregistratie, mogen binnen de landbouw slechts gebruikt worden als ze toegelaten zijn voor *algemene* hygiëne. Een biocide dat specifiek gericht is op de bescherming van planten of plantaardige producten is dus *niet* meer mogelijk. Bijvoorbeeld een middel voor de algemene desinfectie van lege kassen is *geen* biocide omdat kassen bestemd zijn om gewassen te kweken. Voor zo'n toepassing is een toelating als gewasbeschermingsmiddel nodig.

<https://www.ctgb.nl/onderwerpen/biociden-in-de-landbouw/documenten/collegebesluiten/2017/06/28/biociden-met-gewasbeschermingstoepassingen>

Voorbeelden door Ctgb

- Desinfectie van tafels, messen, scharen, apparatuur: gebeurt met een biocide
- Desinfectie van lege ruimten: gebeurt met een biocide
- Desinfectie van lege kassen: gebeurt met een gewasbeschermingsmiddel omdat er planten in komen en het doel is die planten te beschermen

Biociden hoofdgroepen en producttypes

- **Desinfecteermiddelen** PT 1 – 5
- **Conserveermiddelen** PT 6 - 13
- **Plaaagdierbestrijdingsmiddelen** PT 14 - 20
- **Overige biociden** PT 21 - 22
  - o.a. Aangroeiwerende verven

Werkzame stof	Akkerbouw, vollegrondsgroenten	Boomkwekerij en fruitteelt	Bloembollen	Bloemeteelt	Glastuinbouw	Uitgangsmaterialen	Paddestoelen
Formaldehyde	x	x	x		x	x	x
DDAC didecyldimethylammoniumchloride	x	x		x	x	x	
Waterstofperoxide + perazijnzuur	x	x	x	x	x	x	x
Waterstofperoxide	x		x	x	x	x	
natrium-p-tolueen sulfonchloramide	x	x					
Pentatrium bis (peroxymonosulfaat) bis(sulfaat)	x		x		x	x	
Natriumhypochloriet	x		x	x	x	x	x
Ethanol					x	x	

Wat is het knelpunt?

- Biociden ingezet voor hygiëne en ontsmetting van ruimten, apparatuur en proceswater worden nu opeens beschouwd als gewasbeschermingsmiddelen omdat doel is de plant te beschermen en hebben daarvoor geen toelating als GBM
- Maar er is meestal geen gewas of geoogst product aanwezig bij toepassen van het biocide
- Producten zijn onmisbaar in de IPM strategie van preventie ziekten en plagen, schone start van teelt

Technisch Overleg Platform Biociden – Ctgb

Biociden met kennelijke gewasbeschermingstoepassingen:

de huidige gewasbeschermingstoepassingen op het biocide etiket blijven van kracht tot aan de herregistratie van het middel (na goedkeuring van de werkzame stof onder de Biocide verordening). Wordt een werkzame stof niet goedgekeurd, dan moet het middel binnen een jaar van de markt.

	PT	RMS	Mogelijke datum goedkeuring	Mogelijke einddatum herregistraties
Werkzame stof				
Formaldehyde	2	DE	2018	2021
DDAC didecyldimethylammoniumchloride	2, 4	IT	2019	2022
Waterstofperoxide	2, 4, 5	FI	1-2-2017*	31-1-2020
Perazijnzuur (+waterstofperoxide)	2, 4, 5	FI	1-10-2017*	30-9-2020
natrium-p-tolueen sulfonchloramide	2, 4, 5	ES	2020	2023
Pentanaatrium bis (peroxymonosulfaat) bis(sulfaat)	2, 4, 5	SI	2018	2021
Natriumhypochloriet	2, 4, 5	IT	2018	2021
Ethanol	2, 4	EL	2019	2022

Welke wegen kunt u bewandelen?

- Deze interpretatie van de regels aanvechten
- Aansturen op Europese harmonisatie
- Niets doen, blijft een biocide, etiket wordt tzt aangepast
- Aanvraag indienen als basisstof
- Aanvraag indienen als gewasbeschermingsmiddel

Wat is er nodig om naast de Biocide toelating ook een toelating als GBM te krijgen?

- Eerst plaatsing van de actieve stof op de lijst goedgekeurde stoffen onder de Gewasbeschermingsmiddelen Verordening 1107/2009 (ca 3-5 jaar)
- Daarna nationale middeltoelating (ca. 3 jaar)

Wat zijn de verschillen tussen een toelating als biocide en GBM ?

- Wetgeving is anders
- Dossier format is anders, omschrijven
- Dossier eisen zijn anders
  - toxicologie, veel studies bruikbaar maar andere eindpunten?, GLP studies nodig
  - milieu, modellen anders
  - werkzaamheid, andere doelorganismen
- Het kost veel geld, dossier en beoordeling

Hulp bij omzetting biocide naar GBM dossier

- Het Ctgb biedt aan te helpen bij dossiers en te zien waar de verschillen zitten en wat extra nodig is, maar dan moet je wel met een aanvraag komen
  - Request for meeting of pre-submission meeting is mogelijk
- Wat kunnen wij bieden?
  - deze bijeenkomst , straks1 op 1 gesprekken
  - voorlichting aan telers
  - Overleg met Ministeries LNV en IenW, Ctgb en NVWA

Zijn er nog andere wegen om de middelen te blijven gebruiken in de land- en tuinbouw?

- Toelating aanvragen als basisstof
  - Aanvraag bij EFSA kost niets, kost een jaar via EFSA, beperkt dossier
  - Geen producten met een specifieke GBM claim. Die is er wel in de toelating, maar het staat niet fysiek op de verpakking.
  - Geen reclame, iedereen kan het maken en verkopen
  - Frans onderzoeksinstituut voor biologische landbouw (ITAB) veel ervaring

Toegelaten basisstoffen

- Bier tegen (naakt)slakken, oktober 2017*
- Mosterdzaad als fungicide voor zaadbehandeling, oktober 2017*
- Calcium hydroxide;
- Chitosan hydrochloride;
- Diammoniumfosfaat;
- Equisetum arvense L.;
- Fructose;
- Houtskool gemengd met klei
- Lecithinen;
- Natriumchloride
- Natriumwaterstofcarbonaat;
- Salix cortex;
- Sucrose;
- Urtica spp
- Azijn;
- Waterstof peroxide
- Wei;
- Zonnebloemolie

Criteria voor basisstoffen

- Een basisstof is al beoordeeld in overeenstemming met andere communautaire wetgeving (levensmiddelen, cosmetica, chemische grondstof).
- Een basisstof heeft geen onmiddellijk of uitgesteld schadelijk effect op de gezondheid van mens en dier, noch een onaanvaardbaar effect op het milieu.

Kandidaten voor toelating als basisstof

- Natriumhypochloriet
- Ethanol
- Per azijnzuur
- Uitbreiding toepassing waterstofperoxide,
- nu alleen desinfectie gereedschap en
zaaizaden

Dit kan men ook samen met een sector doen.

Conclusies

- Voor sommige producten lijkt registratie als basisstof een goede route
- Registratie als GBM is ook mogelijk, maar is duur
  - De route en de kosten moeten per middel en actieve stof verder verkend worden
  - Het Ctgb wil meewerken om zaken uit te zoeken
- We hebben desinfectie nodig in IPM om schoon te beginnen en besmettingen te voorkomen
- Dit moet ook spelen in buurlanden, een Europese aanpak is nodig
- Laten we samen kijken hoe we binnen de regelgeving tot oplossingen kunnen komen, zodat we uw producten beschikbaar houden voor onze telers

Zijn er vragen
of opmerkingen?

